

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

KARADENİZ BÖLGESİNDE YIYECEK İÇECEK RİTÜELLERİ

Mehmet Kabacık Ordu Üniversitesi

Karadeniz Bölgesinde önemli günlerde ve gecelerde kullanılan yiyecek ve içecekler diğer bölgelerdeki yiyecek içeceklerle benzerlik göstermektedir. Ancak bölgenin farklı coğrafi yapısından dolayı kullanılan yiyecek ve içeceklerde bazı farklılıklara rastlanılmaktadır.

Örneğin, yeni doğan bebeğe Bölge'de çoğunlukla eskiden olduğu gibi anne sütünden sonra şerbet verilmektedir, bazı bölümlerde bunlara ek olarak ıhlamurda verilen ilk besinler arasında yer almaktadır. Doğum yapan anneye ilk olarak çoğunlukla çorba verilmekte, bu verilen çorba çeşidi yöreye göre farklılık göstermektedir. Lohusa ziyaretine götürülen yiyecek ve içecekler Anadolu'nun diğer bölgelerinde olduğu gibi çoğunlukla çorbadır. Süt, sütlaç, tatlılar, hoşaf ve kompostolar da lohusa ziyaretine götürülen yiyecek ve içecekler arasındadır.

Bölgenin özellikle batısı ve iç kesimlerinde dişbuğdayı âdeti görülür. Eski bir Türk geleneği olan diş buğdayı bebeğin ilk dişi çıktığında yapılan bir törendir. Halen Anadolu'nun pek çok yerinde uygulanan bu törende çocuk yere serilen bir örtü üzerine oturtulur. Buğday, çocuğun başından aşağı serpilir. Aynı zamanda haşlanmış buğdayla hazırlanan ve üzerine toz şeker, nar, ceviz, meyve parçaları vs. serpiştirilen bir tür tatlı da törene katılanlara ikram edilir. Bu karışımın içine boncuk, yüzük gibi küçük bir şey de konur. Saklanan şey kimin tabağından çıkarsa o kişi çocuğa bir hediye alır. Çocuğun bereket içinde, sağlıklı büyümesi ve bereketli bir yaşam sürmesi için başından dökülen buğdayın ardından, önüne çeşitli tıllar, kitap, kalem, ayna, top vs.-objeler konur. Çocuk bunlardan ilk hangisini eline alırsa o mesleğe sahip olacağına inanılır. Tarağı alırsa kuaför, topu alırsa futbolcu gibi... Bazı yörelerde bu geleneksel törene diş hedişi de denir. Genellikle aile arasında yapılan bu törene yakın akrabalar ve aile dostları da katılır. Tören şarkılar ve maniler eşliğinde sonlandırılır.

Sünnet düğünlerinde gelenlere yemek verilir bu yemek çoğunlukla keşektir. Günümüzde bazı yörelerde özellikle kıyı kesimlerde çay, meşrubat ve pasta ikram edilmektedir. Askere uğurlama Bölge'de hala çok yaygındır, bu törende gelenlere çorba, yahni, pilav, keşkek ve tatlıdan oluşan bir menü takdim edilir.

Bölge'de söz kesmede önce şerbet ikram edilir, hatta bazı yörelerde (Ordu-Giresun) bu merasimin adı şerbet içmek olarak da adlandırılır, daha sonra yemekler ve kahve ikram edilir. Nişan törenlerinde söz kesmede olduğu gibi yemek ziyafeti ve şerbet ikramı olur, bazı yörelerde(kıyı kesimler) ise pasta ve kurabiye ikram edilir. Sinop ve Rize'nin bazı bölgelerinde süt ikram edildiğine de rastlanılmaktadır. Düğünler birkaç gün sürer, bu süre içerisinde gelen konuklara muhakkak yemek verilir, verilen yiyecekler yörelere göre farklılık göstermekle birlikte keşkek ve et yemeği(kavurma ve yahni) bu ziyafetlerin değişmez yemekleridir. Oğlan hamamında çoğunlukla düğünde hazırlanan yemekler verilirken, kız hamamında çoğunlukla meyve ikram edilir. Kız kınasında meyve, çerez, şeker ve meşrubat ikram edilirken, oğlan kınasında içkili yemek, içkisiz yemek, çerez, meyve ve meşrubat ikram edilir.

Ölümlle ilgili ritüeller Anadolu'nun büyük bölümünde olduğu gibi cenazede helva, helva ekmek, bisküvi ve meşrubat dağıtılır. Ölümün yedinci, kırkıncı, elli ikinci günü gibi ritüeller de çoğunlukla gelenlere yemek ikram edilir.

Bölge'de kutsal günlerle ilgili ritüeller ise Anadolu'nun çoğu yerinde olduğu gibidir. Ramazan Bayramı'nda gelenlere önce şeker ve tatlı, sonra kahve ikram edilirken, Kurban Bayramı'nda kurban etinden hazırlanan kavurma ikram edilir. Kandillerde çoğunlukla lokma, helva, kandil simidi ikram edilir, bunlardan farklı olarak, Artvin'de pişi, Çorum'da da börek ve katmer dağıtılır. Muharrem ayında aşure yapılıp komşulara dağıtma geleneği tüm Anadolu'da olduğu gibi bu bölgede yaygındır.

Neşeli günlerden özellikle Hıdırellez'de dolma çeşitleri, börekler ve et yemekleri hazırlanır. Tokat ve Giresun'da rastlanılan Sultan Nevruz kutlamalarında daha çok piknik yiyecekleri hazırlanır. Ordu ve Giresun'da Mayıs Yedisini kutlamaları yapılır, Burada da daha çok piknik yiyecekleri hazırlanır. Bunların yanı sıra bağ bozumu (Tokat, Amasya, Çorum, Samsun), Kafkas (Artvin), Yayla Şenlikleri (Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Giresun, Ordu, Samsun, Tokat), Koç Katımı (Tokat, Amasya, Bayburt) gibi etkinliklerde çoğunlukla piknik yiyecekleri hazırlanır.